

Merkezi Yerleştirme Uygulamasının Açıköğretim Sistemine Etkisinin İncelenmesi

Investigation of the Effect of Central Placement on Open Education System

Muhammet Recep OKUR*

To cite this article/ Atf için:

Okur, M.R. (2019). Merkezi yerleştirme uygulamasının açıköğretim sistemine etkisinin incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 7(3), 1288-1308. doi: 10.14689/issn.2148-624.1.7c.3s.16m

Öz. Açıköğretim sistemi öğrenci sayılarının, merkezi yerleştirme sınavına göre sayısal değişimini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada, 2015-2018 yılları arasında yükseköğretim sistemine kayıtlı Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin sayısal değişimi merkezi yerleştirme sınavı bağlamında incelenmiştir. Yükseköğretime geçişte uygulanan merkezi sınav uygulamalarındaki değişimlerin, açıköğretim fakültelerinin kontenjan ve yerleşim oranlarını nasıl etkilediğinin de incelendiği çalışmada, ilgili yıllarda yükseköğretimdeki öğrenci sayıları, açıköğretim öğrenci sayıları, ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim veren programlarına yerleşen öğrenci sayıları, kontenjanlar ve boş kalan kontenjanlardaki değişim araştırılmıştır. Açıköğretim yoluyla eğitim-öğretim yapan fakültesi bulunan Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır. Araştırmada üç üniversitedeki 2015-2018 yılları arasında açıköğretim öğrenci sayılarının dağılımı ve Türkiye yükseköğretim sistemi içerisindeki oranları ele alınmıştır. Yıllara göre kontenjanlar ve yerleşme oranları istatistiksel olarak incelenmiştir. Araştırma sonuçlarının açıköğretim fakültelerinde yeni programlar açılması, program kontenjanları ve yasal düzenlemeler konusunda karar vericilere yol göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Açık ve uzaktan öğrenme, merkezi yerleştirme, durum çalışması, açıköğretim, yükseköğretim

Abstract. This study aims to reveal the numerical change of the number of open education system students according to the central placement examination. Between 2015-2018, the numerical change of the Open Education Faculty students enrolled in the higher education system was examined in the context of central placement examination. In the study examining how the changes in the central examinations applied to the transition to higher education affect the quotas and settlement rates of the faculties of open education, number of students in higher education, number of students in open education, number of students in associate degree and bachelor's degree programs, number of students, quota and number of vacancies were investigated. Anadolu University, Atatürk University and İstanbul University, which have open education faculty, constitute the scope of the research. The distribution of the number of distance education students in 2015-2018 years in three universities in research and higher education system that rates in Turkey were also discussed. Quotas and settlement rates were examined statistically by years. It is thought that the results of the research will guide the decision makers about opening new programs in open education faculties, program quotas and legal regulations.

Keywords: Open and distance learning, central placement, case study, open education, higher education

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 26.04.2019

Düzeltilme Tarihi: 23.07.2019

Kabul Tarihi: 30.07.2019

* Sorumlu Yazar / Correspondence: Anadolu Üniversitesi, Türkiye, e-mail: mrokur@gmail.com ORCID: 0000-0003-2639-4987

Giriş

Dünyada uzaktan eğitimin geçmişteki ilk uygulamasının, bilinen kadarıyla 1728 yılında Boston'da çıkan Boston Gazette adlı gazetede Caleb Phillips isimli öğretmenin haftalık gönderilen derslerin reklamına dayandığı söylenebilir (Holmberg, 2008, s. 13). İngiltere, Almanya, İsveç ve Amerika Birleşik Devletleri'nde 18.yy ve 19. yüzyılın ortalarında uygulanan ve mektupla öğretim dönemi olarak ifade edilen bu ilk dönemle ilgili olarak alanyazında bahsedilmektedir. Bu çalışmanın kuramsal boyutunu açıklayabilmek adına öncelikle uzaktan eğitim, açık ve uzaktan öğrenme sonrasında açıköğretim kavramları ele alınacaktır. Uzaktan eğitimin geçmişi ve fikri temelleri bilinmeden açıköğretim modelinin hatalı algılanacağı düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmanın alanyazın bölümünde tarihsel ve kuramsal bir sıra takip edilmektedir.

Uzaktan eğitimin önde gelen alan uzmanlarından Keegan'a (1996, ss. 33–46) göre uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenen, öğretim elemanı ve öğrenme malzemelerinin iletişim teknolojileri yardımıyla bir araya getirildiği eğitim faaliyetidir. Moore ve Kearsley'e (2012, s. 2) göre ise uzaktan eğitim, öğretme işlevinin öğrenmeden genellikle farklı bir yerde gerçekleştiği, özel kurumsal bir organizasyonun yanı sıra teknolojiler aracılığıyla iletişimin gerektiği planlı öğrenme ve öğretmedir.

Uzaktan eğitim, merkezinde öğrenenin yer aldığı kurumsal bir yapı tarafından yürütülen ve farklı ortamlarda bulunan paydaşların iletişiminin uygun iletişim teknolojileri aracılığıyla sağlandığı bir eğitim faaliyeti olarak görülmektedir. Uzaktan eğitim Aydın'a (2011) göre ise, yüz yüze eğitim programlarında yer alan programların internete dayalı uzaktan eğitim yoluyla sunulması ve öğrencilerin bazen, sınav ya da uygulama dersleri gibi farklı nedenlerle kampüslere gelmelerini gerektiren uygulamaları ifade etmektedir.

Uzaktan eğitimle ilgili olarak alanyazında yıllar bazında kavramsal tanımlamalar yapılırken zaman içerisinde sınıflamaların oluşturulduğu görülmektedir. Taylor (2001) uzaktan eğitimin gelişim sürecini beş nesil olarak sınıflamıştır. Birinci nesil, basılı malzemelerin öğrenene mektupla ulaştırılması, ikinci nesil görsel ve işitsel çoklu ortam uygulamalarının kullanılması, üçüncü nesil televizyon, radyo gibi iletişim teknolojilerinin kullanılması, dördüncü nesil internetin ortaya çıkmasıyla esnek öğrenme kaynaklarının kullanımı, beşinci nesil ise internet ortamında etkileşimin artmasını sağlayan akıllı esnek öğrenme modelini tanımlamaktadır. Uzaktan eğitimin tarihsel gelişim süreçlerine bakıldığında farklı isimlendirmeler olmakla birlikte benzer sınıflamaların yapıldığı görülebilir. Benzer bir sınıflama Moore ve Kearsley (2012) tarafından mektup, radyo/televizyon, açık üniversite, telekonferans ve internet olarak beş kuşakta incelenmiştir. Caladine (2008, s. 20) sıralanan bu beş kuşağın devamı olarak özellikle 2000'li yıllardan sonra bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri açıklamak için bir nesil daha eklenmesi gerektiğini ifade ederek, Web 2.0 ve e-öğrenme 2.0 olarak sosyal ağları ve iletişim ortamlarını içeren altıncı kuşağı tanımlamıştır.

Tarihsel süreç içerisinde mektupla başlayan bu eğitim faaliyeti bilgi iletişim teknolojileriyle desteklenerek sürdürülmektedir. Bu durumu Gündoğan ve arkadaşları (2013, s. 16), uzaktan eğitim uygulamalarında nesiller farklılaşsa da bir önceki neslin araçlarının yok olmadığı, uygulamaların yeni araçlarla zenginleşerek sürdüğü şeklinde ifade etmişlerdir.

Uzaktan eğitime kavramsal olarak bakıldığında iletişim, etkileşim, teknoloji, öğrenme ortamı, zaman, mekân, öğrenme, öğretme, eğitim gibi birçok değişkenin tanım içerisinde yer aldığı görülmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde 2000'li yıllarda başlayan hızlı gelişim ile birlikte uzaktan eğitim alanında tanımlamalarda açık ve uzaktan öğrenme teriminin kullanıldığını görmek mümkündür. Aydın'a (2011, s. 26) göre açık ve uzaktan öğrenme, öğrenenlerin birbirlerinden ve öğrenme kaynaklarından zaman ve/veya mekân bağlamında uzakta olduğu, birbirleriyle ve öğrenme kaynaklarıyla etkileşimlerinin uzaktan iletişim sistemlerine dayalı gerçekleştirildiği öğrenme sürecidir.

Bu araştırmada uzaktan eğitimin gelişim sürecinde bir kuşağı ifade eden açık üniversite modeli olarak açıköğretim ele alınmıştır.

Açıköğretim

Uzaktan eğitimin tarihsel sürecinde üçüncü dönemin açık üniversiteler olduğu Moore ve Kearsley (2012) tarafından ifade edilmiştir. Bu dönemi vurgulayan iki önemli gelişme bulunmaktadır. Bu gelişmelerin, University of Wisconsin ve Open University'de uzaktan eğitim alanında yapılan çalışmalar olduğu söylenebilir. University of Wisconsin'de çalışma rehberleri, yazılı malzemeler, radyo ve televizyon yayıncılığı, deney kitlerini içeren uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirilmiştir (Yüzer, 2013). Açık üniversiteler dönemindeki diğer gelişme 1967 yılında İngiliz hükümeti tarafından kurulan Open University'dir.

Uzaktan eğitimde açık üniversite anlamında bu iki üniversite uygulaması alana öncülük etmiştir. İlerleyen zamanlarda dünya genelinde birçok ülkede açık üniversite modeli uygulanmıştır (Moore ve Kearsley, 2012). Açık üniversite modelinde kitlesel bir eğitim anlayışından söz edildiği için Mega-Üniversite kavramı ortaya çıkmıştır. Daniel (1998) uzaktan eğitim veren kurumlarda öğrenci sayısı aktif yüz bini aşan üniversiteleri Mega-Üniversite olarak tanımlamıştır.

Dünyada uzaktan eğitim ile ilgili çalışmalar devam ederken, Türkiye'de uzaktan eğitim fikri 1927 yılında ortaya konulmuş ancak o günkü koşullar nedeniyle uygulanamamıştır (Kaya ve Odabaşı, 1996). 1955 yılına kadar ülkemizdeki uzaktan eğitimin tartışma ve önerilerden oluşan kavramsal bir dönem olduğu söylenebilir (Bozkurt, 2017). Mesleki ve Teknik Mektupla Öğretim Okulu, Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YAYKUR) kurulması gibi çabalar 1981 yılına kadar sürmüştür.

Yükseköğretim, 1981'de çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile akademik, kurumsal ve idari yönden yeniden yapılanma sürecine girmiştir. 1982 yılında YAYKUR'un işlevleri Anadolu Üniversitesi'ne devredilerek uzaktan öğretimin ülkemizde yaygınlaşması hızlandırılmıştır (YÖK, 2018a). Böylece Türkiye'de uzaktan eğitim yapma görevi açıköğretim fakültesi ile hayata geçirilmiştir. Açıköğretim, 1967 yılında Open University ile başlayan Avrupa'daki açık üniversite modelini takiben, ülkemizde dönemin koşulları altında hayata geçen en önemli eğitim projesi olarak ifade edilebilir.

Açıköğretim, bir eğitim hizmeti götürme biçimidir. Özü ve nihai amaçları bakımından yüz yüze öğretim yapan kurumlarla arasında herhangi bir fark olmamasına karşın, modeli tamamen farklı ve yeni bir eğitsel kurumdur (Gökdağ, 1990). Diğer bir tanıma göre ise; açıköğretim, geniş

kitlelere internet destekli, nispeten düşük maliyetli yaygın eğitim imkânı sunan uygulamalar için kullanılmaktadır (Aydın, 2011). Açıköğretim, en geniş anlamıyla bireyin öğrenme kaynaklarına erişimi önündeki mümkün olan tüm politik ve pratik engellerin kaldırılmasını ifade eder. Zaman ve mekân kısıtlaması olmayan, öğrenenlerin kendi kendilerine öğrenmesine dayanan, açık kaynaklar ile desteklenen, ihtiyaç duyulduğunda öğretim elemanlarının desteğine başvurulmuş bir öğretim yaklaşımıdır (Uzaktan Öğretim Sözlüğü, 2018). Kitlesele bir öğrenme faaliyeti yürüten açıköğretim modelinde öğrencilerin sisteme hangi yollarla kayıt yaptırdıklarının bilinmesi açısından kayıt türlerinin ele alınması gerekir. Bu bölümde Türkiye’de açıköğretim yoluyla eğitim-öğretim yapılan fakülterle kayıt türleri ele alınacaktır.

Açıköğretim Kayıt Türleri

Türkiye yükseköğretim sisteminde öğrenim görebilmek için genel olarak bilinen yükseköğretime giriş sınavına adayların girmesi gerektirir. Gerek yüz yüze gerekse açıköğretim için benzer durum geçerlidir. Ancak bu bölümde diğer kayıt türleri hakkında da bilgi verilecektir.

Açıköğretim fakültelerine kayıt yaptırmak isteyen adaylar için farklı kayıt türleri bulunmaktadır. Bunlar ÖSYS yeni kayıt, dikey geçiş, yatay geçiş, ikinci üniversite ve lisans tamamlama olarak sıralanabilir (Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, 2018; Atatürk Üniversitesi, 2018; İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2018).

ÖSYM sınavına göre yeni kayıt hakkı kazanabilmek için en az lise veya dengi okul mezunu olacak veya olan adayların Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan Yükseköğretim Kurumları Sınavı’na (YKS) girmeleri gerekmektedir (ÖSYM, 2018a). Sınava girerek ön lisans ve lisans programlarından tercih yapabilmek için yeterli puanı alan adaylara açıköğretim fakültelerinin bölüm ve programları listesi yayınlanır ve tercih işlemleri yapılır. YÖK tarafından verilen kontenjanlar dahilinde ÖSYM tarafından yapılacak yerleştirme sonucuna göre yeni kayıt hakkı kazanılır. Yerleştirme sonucunda ilan edilen tarih aralıklarında kayıt işlemleri tamamlanır. Boş kalan kontenjanlar için herhangi bir programa yerleşemeyen adaylar için ek yerleştirme işlemleri açılır. Benzer şekilde tercih ve yerleştirme sonucu ilan edilerek yeni kayıt süreci tamamlanır.

Açıköğretim fakültelerinde öğrencilik hakkı kazanabilmenin diğer yolu ise dikey geçiş kayıt türüdür. Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Fakültesi ön lisans programı mezunlarından lisans öğrenimine devam etmek isteyen adaylar dikey geçişle kayıt olabilirler. Adaylar ÖSYM tarafından yapılan Dikey Geçiş Sınavına (DGS) girmek zorundadırlar. Sınav sonrası tercih ve yerleştirme işlemleri Yükseköğretim Kurumları Sınavı’nda olduğu gibi uygulanır.

Yatay geçiş kayıt türünde ise yükseköğretim kurumlarında ön lisans ve lisans düzeyindeki programlar arasında belirli yönetmelik ve uygulama esasları çerçevesinde, örgün programlardan açıköğretim ön lisans ve lisans programlarına geçiş yapılabilir.

İkinci Üniversite kayıt türü ise herhangi bir yükseköğretim programından mezun olanlar ile halen öğrenim gören öğrencilere yöneliktir. İkinci üniversite kapsamında lisans programından mezun olan veya okuyan öğrenciler ön lisans ya da lisans programlarına, ön lisans programından mezun olan veya okuyan öğrenciler ise sadece ön lisans programlarına kayıt yaptırabilirler.

Açıköğretim lisans tamamlama programlarına kayıtlar ise Yükseköğretim Kurulu (YÖK, 2018b) tarafından merkezi yerleştirmeyeyle gerçekleştirilmektedir.

Araştırmada incelenen üniversitelerin fakülte isimleri ÖSYM kılavuzlarında Anadolu ve Atatürk Üniversitesinde Açıköğretim Fakültesi, İstanbul Üniversitesinde Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi olarak yer almaktadır. Anadolu Üniversitesinde açıköğretim yoluyla eğitim-öğretim yapan İktisat ve İşletme Fakülteleri de bulunmaktadır. Bu nedenle araştırmada üç üniversitede yer alan fakülteler için açıköğretim ifadesi kullanılacaktır. İlgili Üniversitelerde yer alan toplam beş fakülte altındaki tüm programlar analize dâhil edilmiştir. Araştırmada yeni kayıt türü ile sınavı kazanan ve yerleşen öğrenci sayıları ile kontenjanlar incelenecektir.

Amaç

Bu araştırma, Türkiye’de yükseköğretim sistemine kayıtlı açıköğretim yoluyla eğitim-öğretim yapan fakültelerin, merkezi yerleştirme sınavına göre öğrenci sayılarındaki değişimi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmada Türkiye’deki açıköğretim fakültesi bulunan üniversiteler ele alınmıştır. Bu fakültele kayıtlı öğrenciler ön lisans ve lisans düzeyinde gruplanarak yıllar bazında aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Bu kapsamda araştırma soruları şunlardır:

1. Temmuz 2019 itibarıyla yükseköğretimdeki Açıköğretim Fakültelerinin öğrenci sayıları ve oranları nelerdir?
2. 2015-2018 yılları arasında Açıköğretim Fakülteleri kontenjanları ve yerleşen öğrenci sayıları nelerdir?
3. 2015-2018 yılları arasında Açıköğretim Fakültelerinin öğrenci sayıları nasıl değişmiştir?

Elde edilen bulgular yıl bazında ele alınarak sınav sisteminde değişimler, kontenjanlar, boş kontenjanlar, puan türü, sınavsız geçiş gibi farklı değişkenler bakımından tartışılmıştır.

Yöntem

Bu araştırma, Türkiye yükseköğretim sisteminin önemli bir parçası olan açıköğretim uygulamalarındaki öğrenci sayılarının yıllara göre nasıl değişim gösterdiğini derinlemesine incelemek için durum çalışması olarak desenlenmiştir. McMillan’a (2004) göre durum çalışması bir ya da birden fazla olayın, programın, sosyal gurubun, topluluğun bireylerin ya da diğer sınırlı sistemlerin derinlemesine analiz edilmesidir. Bu araştırma Yin’in (2013, ss. 49–56) durum çalışması desenlerinden bütüncül tek durum (Tip 1) desenine girmektedir. Yıldırım ve Şimşek’e (2008, s. 290) göre bütüncül tek durum desenleri iyi formüle edilmiş bir kuramın teyit edilmesi ya da çürütülmesinde, genel standartlara pek uymayan aşırı, aykırı veya kendine özgü durumlarda, daha önce hiç kimsenin çalışmadığı veya ulaşamadığı durumlarda kullanılmaktadır. Açıköğretim, öğrenci sayısı bakımından incelenmesi gereken kendine has özellikleriyle özgün bir yapıdır.

Bu çalışmada durum, yükseköğretim sistemindeki açıköğretim ile eğitim-öğretim yapan üç üniversitenin açıköğretim fakültelerinin incelenmesidir. Bu kapsamda ilgili üniversitelerin öğrenci sayılarındaki değişimi incelemek için nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır.

Sınırlılıklar

Öğrenci sayılarındaki değişimi görebilmek için Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemindeki verilerden yararlanılmıştır. Son yıllardaki değişimi görebilmek ve geçmiş yıllardaki öğrenci sayılarında ortaya çıkabilecek istatistiksel hatalardan kaçınmak adına 2014-2015 öğretim yılı referans alınmıştır. Araştırmada öğrenci sayılarındaki değişimler ön lisans ve lisans düzeyleri ile sınırlıdır.

Açıköğretim fakültelerinin yıllara göre kontenjanlarındaki ve yerleşen öğrenci sayılarındaki sayısal değişim için ÖSYM öğrenci tercih kılavuzları ve sınav sonuçlarına dair istatistiklerden yararlanılmıştır. Veriler 2014-2015 öğretim yılından 2018-2019 öğretim yılına kadar ulaşılabilen verilerle sınırlıdır.

Bu çalışmada öğrenci kayıt türü olarak ÖSYM yerleştirme sınavı esas alınmıştır. İkinci üniversite, dikey geçiş, yatay geçiş ve lisans tamamlama gibi diğer kayıt türlerinden sisteme kaydolun öğrenciler bu çalışmanın kapsamı dışındadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada YÖK Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi ile ÖSYM sayısal bilgiler sayfasındaki verilerden yararlanılmıştır. Türkiye yükseköğretim sistemindeki toplam öğrenci sayıları ve açıköğretim öğrenci sayıları için Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi'nde (2018) yer alan "Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları" tablosundaki verilerden yararlanılmıştır. 2015-2018 yılları arasındaki tüm veriler temin edilmiştir. Açıköğretim programlarının kontenjanları ve yerleşen öğrenci sayılarına ise ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYM, 2018b) sınavlara ait sayısal bilgiler bölümünden erişilmiştir. İlgili yılın sınav sonuç ve yerleştirme ile ilgili sayısal verilerinde ön lisans ve lisans En Küçük ve En Büyük Puanlar verileri elde edilmiştir. Bu bölümde 2017 yılına kadar sayısal verilere ulaşılmıştır. 2018 yılında sınav sistemindeki değişiklik nedeniyle veriler Yükseköğretim Kurumları Sınavı (2018c) 2018-YKS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler bölümünden ulaşılmıştır. YKS için veriler ön lisans ve lisans En Küçük ve En Büyük Puanlar tablolarından elde edilmiştir. Tüm yıllara ait sınav sonuçlarında ayrıca ek yerleştirme işlemlerindeki sayısal veriler de araştırmaya dahil edilmiştir. Yıllara ait sınavlarda Ek Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler tablolarından ek yerleştirme kontenjan sayıları ve yerleşen öğrenci sayılarına ulaşılmıştır. ÖSYM sayısal bilgiler sayfası üzerinden 2015-2018 yılları arasındaki ön lisans ve lisans düzeyinde, merkezi yerleştirme kontenjanları ve yerleşen öğrenci sayısı, ek yerleştirme kontenjanları ve yerleşen öğrenci sayılarına ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

2015-2018 yılları arasında ön lisans ve lisans düzeyindeki öğrenci sayıları tablosundan elde edilen veriler belirli filtrelerden geçirilmiştir. Tüm üniversite ve bölümlerin içerisinde açıköğretim fakültelerinin sayısal verileri ayrıca listelenmiştir. Verilerin analizinde sayı ve yüzdelerden faydalanılarak görsellik sağlanmıştır.

Anadolu ve Atatürk Üniversitesi için Açıköğretim Fakültelerindeki öğrenci sayıları fakülte bazında filtrelenerek alınmıştır. İstanbul Üniversitesinde Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi olarak veriler süzülmiştir. Ayrıca Anadolu Üniversitesinde açıköğretim yoluyla eğitim-öğretim yapan İktisat ve İşletme Fakülteleri de bulunduğu için ilgili tüm veri listelerinde bu fakültelerde filtrelenerek öğrenci sayılarına ulaşılmıştır. Toplamda açıköğretim yoluyla eğitim-öğretim yapan beş fakültenin verileri tüm listeden süzülmiştir. 2015-2018 yılları arasında öğrenci sayılarının dağılımı ve değişimi buna göre analiz edilmiştir. Açıköğretim öğrenci sayıları ve Türkiye toplam öğrenci sayıları yıllara göre analiz edilerek bulgular oluşturulmuştur.

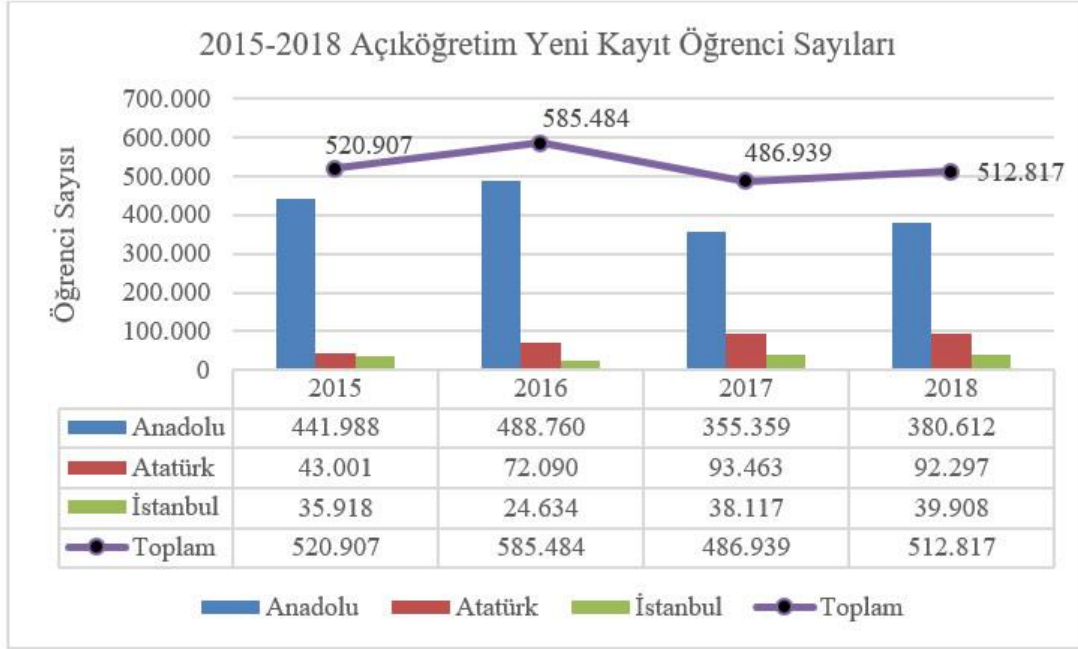
Açıköğretim programlarının kontenjanları ve yerleşen öğrenci sayılarında ÖSYM'nin yayınladığı En Büyük Puanlar ile En Küçük ve En Büyük Puanlar kullanılmıştır. Beş açıköğretim fakültesinin programları ile ilgili sayısal veriler büyük veri içerisinde çıkarılmıştır. Ön lisans ve lisans düzeyinde merkezi ilk yerleştirme ve ek yerleştirme sonuçları ayrı ayrı listelenmiştir. Bu işlem her yılın sınav sonuçlarına göre tekrarlanmıştır. Oluşturulan veri setlerinden yıl, fakülte, bölüm kontenjanı, boş kontenjan, ek yerleştirme ile ilgili veri düzenlemeleri yapılarak uygun filtre yöntemleriyle bulgular oluşturulmuştur.

Bulgular

Araştırmada verilerin analizleri sonucu elde edilen bulgular tablolar ve grafiklerden yararlanılarak sunulmuştur. Öğrenci sayıları, dolu/boş kontenjan sayıları, yüzdeler, yıllara göre dağılımlar ile ilgili bulgular araştırma sorularına göre açıklanmıştır.

2018 Öğretim Yılı İtibarıyla Yükseköğretimdeki Açıköğretim Fakültelerinin Öğrenci Sayıları ve Oranları

Ulaşılan son verilere göre sayısal değişimi görmeden önce 2015-2018 yılları arasında açıköğretim sistemi olarak ifade edebileceğimiz bu modele toplamda her yıl ne kadar öğrenci kaydolduğunu görmek faydalı olacaktır. 2015-2018 yılları arasında üç üniversitenin toplam beş fakültesindeki yıllara göre yeni kayıt toplam öğrenci sayısı Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. 2015-2018 açıköğretim fakültelerine yeni kayıt yaptıran öğrenci sayıları

2015-2018 yılları arasında her yıl yaklaşık 500 bin yeni öğrencinin açıköğretim fakültelerine yeni kayıt yaptırdığı görülmektedir. ÖSYS yeni kayıt, dikey geçiş, yatay geçiş, ikinci üniversite ve lisans tamamlama kapsamında ilk kez kayıt yaptıran tüm öğrenciler için Yeni Kayıt kavramı kullanılmaktadır. 2015-2018 yılları arasında yeni kayıt öğrenci sayıları bazında en yüksek oranın Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde olduğu görülmektedir. Ancak 2016 yılında en yüksek 488 bin yeni kayıt sayısının yaklaşık 130 bin azalarak 2017 yılında 355 bine indiği görülebilir. Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesindeki 2015 yılında 43 bin olan yeni kayıt öğrenci sayısı 2018 yılında (49.296 artış) yaklaşık % 115 artışla 92.297 olmuştur. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinin 2015-2018 yılları arasında yeni kayıt öğrenci sayılarının benzer oranlarda olduğu görülmektedir.

Türkiye’de ön lisans ve lisans düzeyinde yükseköğretim sistemine kayıtlı örgün ve açıköğretim fakültelerinin toplam öğrenci sayısı Temmuz 2019 itibarıyla 7.250.129’dur (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2019). Üniversitelerin açıköğretim fakültelerindeki kayıtlı aktif ve pasif durumdaki toplam öğrenci sayılarının, yükseköğretimdeki öğrenci sayılarına göre oranları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Yükseköğretimdeki Öğrenci Sayılarına Göre Açıköğretim Öğrencilerinin Dağılımları

	Anadolu Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi	Toplam
Açıköğretim Fakültesi Öğrenci Sayıları	3.334.934	325.918	228.654	3.889.506
Yükseköğretimdeki öğrenci sayısına oranı	45,99%	4,49%	3,15%	53,64%

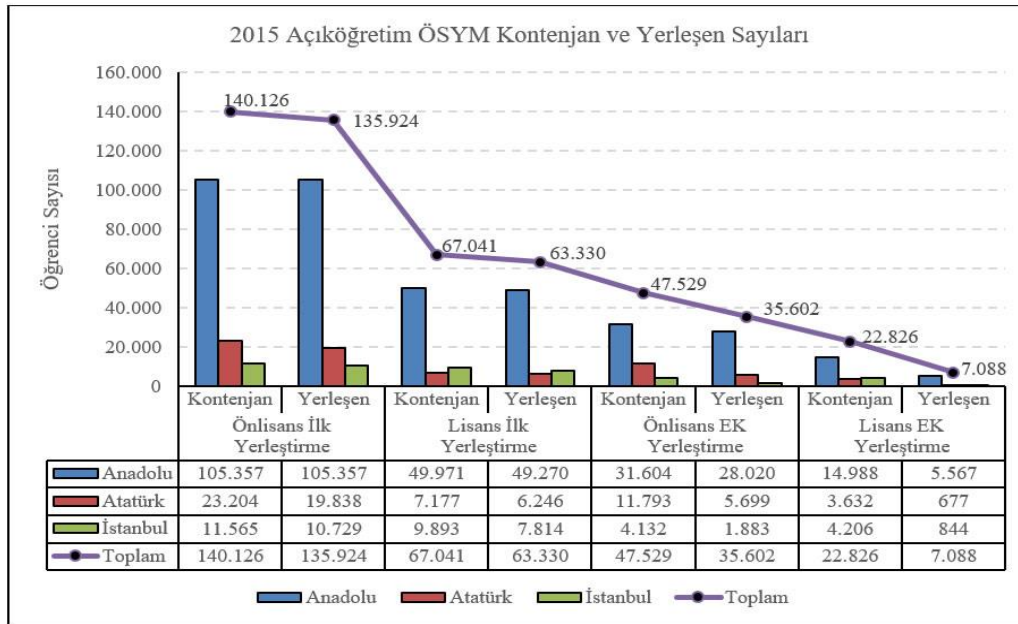
Tabloda yer alan sayılar üniversitelerin aktif ve pasif öğrenci sayılarını yansıtmaktadır. Açıköğretim sistemine kaydı olan ve ilgili öğretim döneminde ders kaydı yaptıran öğrenciler aktif öğrenci olarak isimlendirilmektedir. Kaydı olduğu halde ilgili dönemde ders kaydını yapmayan öğrencilik hakkı olmayanlara ise pasif öğrenci denilmektedir. Yükseköğretim sistemine kayıtlı 3.889.506 açıköğretim fakültesi öğrencisi bulunmaktadır. Açıköğretim fakültesi öğrencilerinin toplamı Temmuz 2019 itibarıyla Türkiye yükseköğretim sisteminin %53,64'ünü oluşturmaktadır.

2015-2018 Yılları Arasında Açıköğretim Fakülteleri ÖSYM Kontenjanları ve Yerleşen Öğrenci Sayıları Nelerdir?

Ön lisans, lisans, kontenjan, boş kalan kontenjan, ek yerleştirme gibi çok fazla sayısal veri analizinden dolayı ilgili veriler öncelikle yıl bazında sonrasında genel olarak ele alınmıştır. Verilerin görselleştirilmesinde kontenjanlardaki değişimi göstermek için gösterge anahtarlarını içeren sütun grafik, boş kontenjanların oranları için tablo kullanılmıştır.

2015 yılı açıköğretim kontenjanları ve yerleşen sayıları

ÖSYM yerleştirme verilerinin üç üniversite için açıköğretim öğrenci kontenjanları ve yerleşen öğrenci sayıları 2015 yılı için Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. 2015 yılı açıköğretim fakültelerine verilen kontenjanlar ve yerleşen öğrenci sayıları

2015 yılına bakıldığında ilk yerleştirme işlemlerinde ön lisans ve lisans program kontenjanı bakımından en yüksek oran Anadolu Üniversitesi'ndedir. 2015 yılında ilk yerleştirme işlemlerinde toplamda 140 bin ön lisans, 67 bin lisans kontenjanı verilmiştir. Veriler incelendiğinde ilk yerleştirme ve ek yerleştirme işlemlerinde ön lisans adaylarının programların kontenjanlarını büyük oranda doldurduğu görülebilir. Buna karşın lisans programlarına ilk yerleştirme oranları yüksek iken ek yerleştirmede yerleşen sayısı, kontenjanlara göre ciddi

azalma göstermektedir. Toplamda 22.826 lisans ek kontenjan verilmişken yerleşen öğrenci sayısı 7.088’de kalmıştır.

Tablo 2.

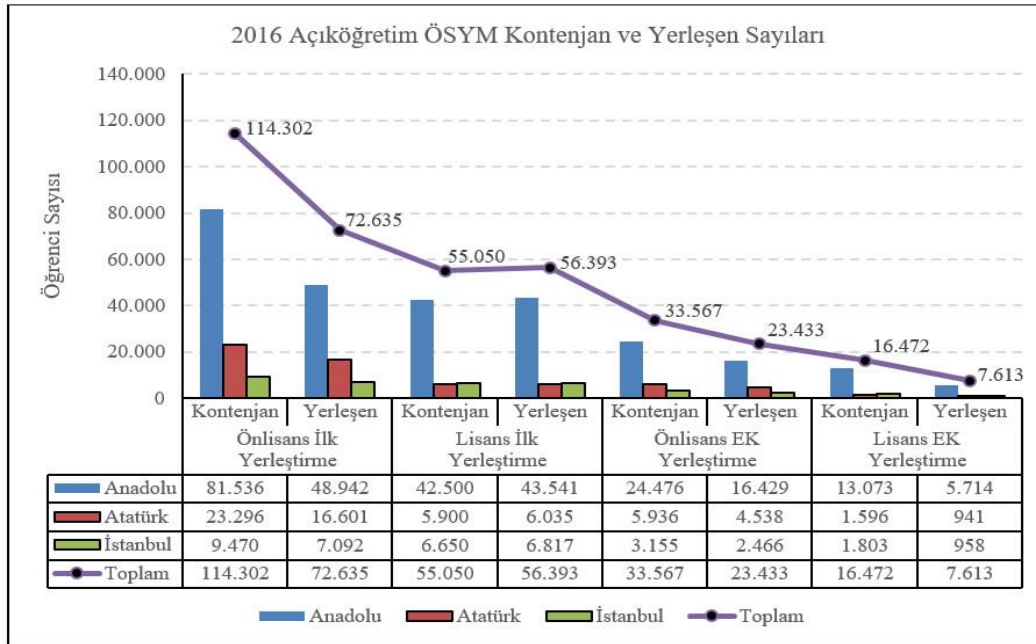
2015 Yılı Açıköğretim Boş Kalan Kontenjan Sayıları ve Yüzde Oranları

2015 Yılı	Ön Lisans İlk Yerleştirme		Lisans İlk Yerleştirme		Ön Lisans Ek Yerleştirme		Lisans Ek Yerleştirme	
	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.
Anadolu	0	0%	701	1%	3.584	11%	9.421	63%
Atatürk	3.366	15%	931	13%	6.094	52%	2.955	81%
İstanbul	836	7%	2.079	21%	2.249	54%	3.362	80%
Toplam	4.202	3%	3.711	6%	11.927	25%	15.738	69%

Ön lisans ve lisans programlarına yerleştirme işlemi sonrasında boş kalan kontenjanlar ve yüzdelikleri Tablo 2’de görülmektedir. Üniversitelerin 2015 yılında ilk yerleştirme işlemlerinde ön lisans ve lisans programlarında boş kontenjan oranı toplamda % 3-6 arasındadır. Buna karşın ek yerleştirmede kontenjanlar boş kalmıştır. Ön lisans boş kontenjan %25 seviyesindedir. Özellikle ek yerleştirmede lisans programlarında boş kalan kontenjan oranı toplamda %69 a kadar çıkmıştır. Bu sayısal verilere göre adayların lisans programlarını ek yerleştirme işlemlerinde tercih etmediği söylenebilir.

2016 yılı açıköğretim kontenjanları ve yerleşen sayıları

2016 yılıyla ilgili Şekil 3’teki verilere bakıldığında ilk yerleştirme işlemlerinde ön lisans ve lisans program kontenjan sayılarının bir önceki yıla göre azaltıldığı görülmektedir.

Şekil 3. 2016 yılı açıköğretim fakültelerine verilen kontenjanlar ve yerleşen öğrenci sayıları

2015 yılında toplamda ön lisans kontenjanı 140 bin iken 2016 yılında 114 bine çekilmiştir. Bir önceki yılda 105 bin 2016 yılında 81 bin ile Anadolu Üniversitesinin kontenjanı azaltılmıştır. Lisans programları toplam kontenjanı 2015 yılında 67 bin iken 2016 yılında 55 bine indirilmiştir. 2015 yılından farklı olarak 2106 yılında ön lisans ilk yerleştirme işlemlerinde 41 bin (%36) kontenjan boş kalmıştır.

Öğrenci adayları açıköğretim sisteminden ön lisans mezunu olduktan sonra lisans eğitimlerine yine açıköğretim fakültelerindeki lisans programlarına kontenjansız ve sınavsız devam edebilmekteydiler. Ancak bu uygulama 2016 yılı itibarıyla kaldırılmıştır. Ön lisans mezunu olan ve lisans eğitimine kaldığı yerden devam etmek isteyen öğrenciler DGS (Dikey Geçiş Sınavı)'na girmek zorunda kalmışlardır. Ön lisans ilk yerleştirme işlemlerinde kontenjanların boş kalma nedenlerinden birinin DGS ile ilgili alınan bu karar olduğu söylenebilir.

Tablo 3.

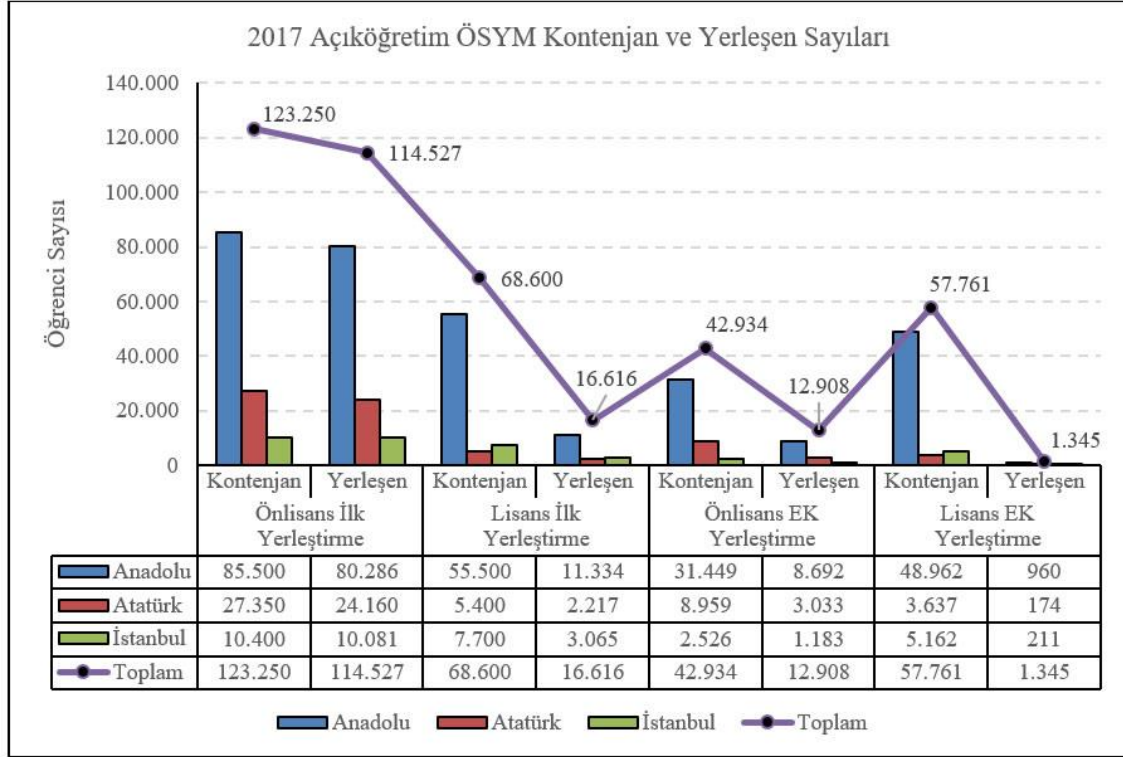
2016 Yılı Açıköğretim Boş Kalan Kontenjan Sayıları ve Yüzde Oranları

2016 Yılı	Ön lisans İlk Yerleştirme		Lisans İlk Yerleştirme		Ön lisans Ek Yerleştirme		Lisans Ek Yerleştirme	
	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.
Anadolu	32.594	40%	-1.041	-2%	8.047	33%	7.359	56%
Atatürk	6.695	29%	-135	-2%	1.398	24%	655	41%
İstanbul	2.378	25%	-167	-3%	689	22%	845	47%
Toplam	41.667	36%	-1.343	-2%	10.134	30%	8.859	54%

Lisans ilk yerleştirme işlemlerinde ise tüm kontenjanlar Tablo 3'te gösterildiği üzere, fazla oranlarda doluluk göstermiştir. Buradaki fazla kontenjanların özel yerleştirme türlerinden (okul birincisi vb.) kaynaklandığı söylenebilir. 2016 yılı ilk yerleştirme işlemlerinde lisans programları ön lisans programlarına göre daha fazla tercih edilmiştir. Ek yerleştirme sonuçlarına bakıldığında ön lisansta toplamda %30 boş kontenjan oluşmuştur. Önceki yıla benzer bir durum ek yerleştirme lisans programlarında ortaya çıkmıştır. Lisans ek yerleştirme kontenjanlarının %54'ü boş kalmıştır. Adaylar 2016 yılında da ek yerleştirmede lisans bölümlerini daha az tercih etmektedirler.

2017 yılı açıköğretim kontenjanları ve yerleşen sayıları

2017 yerleştirme verilerine göre öğrenci kontenjanları ve yerleşen öğrenci sayıları Şekil 4'te sunulmuştur. 2017 yılı açıköğretim öğrenci sayıları ve kontenjanları bakımından diğer yıllara göre büyük farklılıklar barındırmaktadır.

Şekil 4. 2017 yılı açıköğretim fakültelerine verilen kontenjanlar ve yerleşen öğrenci sayıları

2017 yılında ön lisans kontenjanları bir önceki yıla göre 9 bin artarak 123 bin olmuştur. Ön lisans için ilk yerleştirmede 114 bin kişi yerleşmiş, önceki yıllar gibi yine doluluk oranı yüksek olmuştur. Ancak lisans ilk yerleştirme için ayrılan 68 bin kontenjana sadece 16 bin aday yerleşebilmiştir. Kontenjan ve yerleşen aday bakımından arada ciddi uçurum vardır.

Tablo 4.

2017 Yılı Açıköğretim Boş Kalan Kontenjan Sayıları ve Yüzde Oranları

2017 Yılı	Ön lisans İlk Yerleştirme		Lisans İlk Yerleştirme		Ön lisans Ek Yerleştirme		Lisans Ek Yerleştirme	
	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.
Anadolu	5.214	6%	44.166	80%	22.757	72%	48.002	98%
Atatürk	3.190	12%	3.183	59%	5.926	66%	3.463	95%
İstanbul	319	3%	4.635	60%	1.343	53%	4.951	96%
Toplam	8.723	7%	51.984	76%	30.026	70%	56.416	98%

Tablo 4'teki analiz bilgilerine göre 2017 yılında lisans ilk yerleştirme işlemlerinde kontenjanların %80'e kadar boş kaldığı, toplamda ise %76 oranında boş kaldığı görülmektedir. Bu oran ilk yerleştirme işlemlerinde öğrencilerin lisans programlarını tercih etmediği ya da edemediği şeklinde yorumlanabilir. Burada adaydan mı yoksa sınav sisteminden mi kaynaklı bir

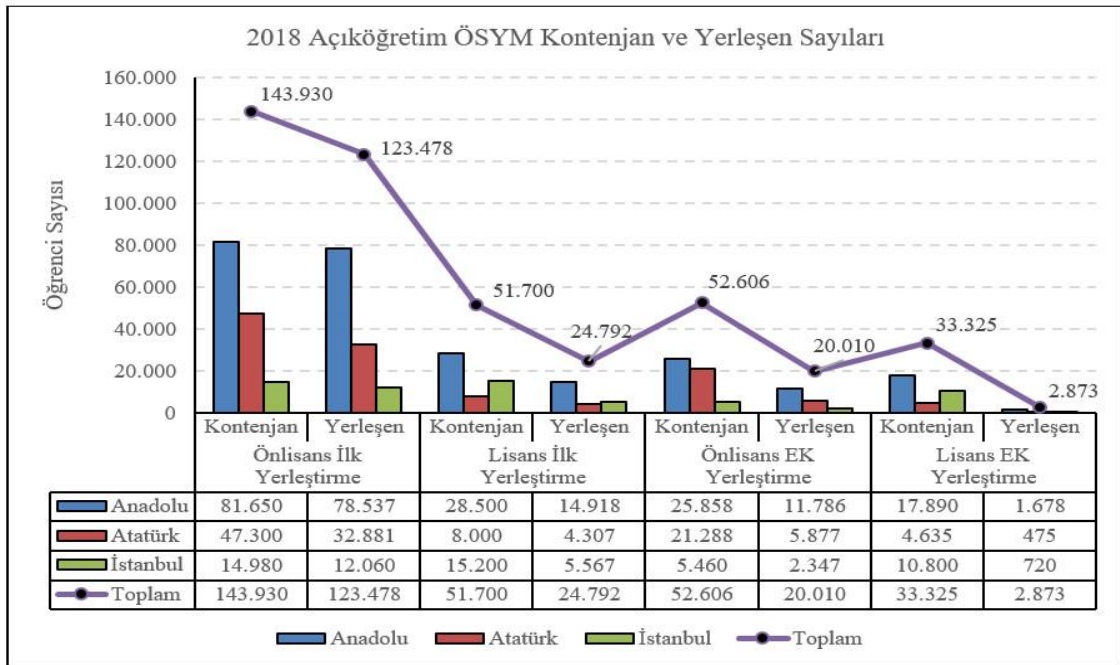
sorun olduğu düşüncesi doğar. Adayların %76 oranında tercih yapmaması görülmesi çok düşük bir olasılıktır.

Bunun nedenini anlamak için ilgili yıldaki sınav sistemine bakmak gerekecektir. 2017 yılında ÖSYM lisans programları için puan türü uygulamasına açıköğretim programlarını dahil etmiştir. Daha öncesinden Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) sonuçlarına göre tercih yapan adaylar 2017 yılında Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) puan türlerine göre tercih yapmak durumunda kalmışlardır. Ancak hedef kitlenin büyüklüğü ve alışlagelmiş tercih sisteminden dolayı adayların büyük bir bölümünün ikinci aşamadaki sınava girmediği düşünülmektedir. Böylece gerek puan türü gerek kontenjan sınırlamasıyla birlikte tercih işlemlerinde bu sorun ortaya çıkmış ve kontenjanlar boş kalmıştır.

2017 yılı ön lisans ek yerleştirme işlemlerinde de oldukça yüksek boş kalma durumu söz konusudur. Ön lisans programları ek yerleştirme de ise toplamda %70 boş kalmıştır. Ek yerleştirme işlemlerinde lisans programları kontenjanlarının neredeyse tamamı (%98) boş kalmıştır.

2018 yılı açıköğretim kontenjanları ve yerleşen sayıları

2018 yılında Şekil 5'teki verilere göre ön lisans kontenjanları toplamda yaklaşık 144 bin olmuştur. Bir önceki yıla göre kontenjan artışı beraberinde boş kalan kontenjanı da artırmıştır. Toplamda 2017 yılında %7 olan ön lisans boş kontenjanı 2018 de %14'e çıkmıştır.

Şekil 5. 2018 yılı açıköğretim fakültelerine verilen kontenjanlar ve yerleşen öğrenci sayıları

Lisans programlarının kontenjanı 2017 yılında 68 bin iken 2018 yılında 51 bine düşürülmüştür. Tablo 5'te ilk yerleştirme sonuçlarına bakıldığında lisans programlarının kontenjanlarının

yarısının (%52) boş kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla 2017 yılındaki sistem değişikliğinin lisans programlarına etkisinin devam ettiği söylenebilir.

Tablo 5.

2018 Yılı Açıköğretim Boş Kalan Kontenjan Sayıları ve Yüzde Oranları

2018 Yılı	Ön lisans İlk Yerleştirme		Lisans İlk Yerleştirme		Ön lisans Ek Yerleştirme		Lisans Ek Yerleştirme	
	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.	Boş Kont.	Boş Kont. Yüzd.
Anadolu	3.113	4%	13.582	48%	14.072	54%	16.212	91%
Atatürk	14.419	30%	3.693	46%	15.411	72%	4.160	90%
İstanbul	2.920	19%	9.633	63%	3.113	57%	10.080	93%
Toplam	20.452	14%	26.908	52%	32.596	62%	30.452	91%

Ön lisans 2017 yılında yaklaşık 43 bin olan ek kontenjan 2018 de 52 bine yükselmiştir. Ancak kontenjan artışı yerleşme oranında bir artış yapmamış toplamda ön lisans ek yerleştirmelerde %62 boş kalmıştır. Lisans ek yerleştirme oranları önceki yıla benzer bir biçimde %91 gibi çok büyük bir oranda boş kalmıştır.

Sonuç ve Tartışma

ÖSYM tarafından yapılan merkezi yerleştirme işlemlerine bakıldığında 2015-2018 yılları arasında ön lisans programlarının doluluk oranının lisans programlarına göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. İlk yerleştirme işlemlerinde adaylar ön lisans programlarını yüksek oranda tercih etmişlerdir. Benzer durumlar ek yerleştirme sürecinde de görülmüştür. İlk yerleştirme işlemlerinde açıköğretim fakültelerinin ön lisans programları lisans programlarına göre daha fazla tercih edilmiştir.

Ek yerleştirme işlemlerinde özellikle lisans programlarının tercih edilmediği düşünülmektedir. 2015-2018 yılları arasında her yıl boş kontenjan oranı yüksek seyretmiştir. Ulusal basın, üniversitelerin web sayfaları, tv reklamları, sosyal medya paylaşımları ilk tercih sürecinde ön plandadır. Ancak ek yerleştirme sürecinde bu tür bilgilendirmelerin yoğunluğu inceleme konusudur. Ek yerleştirme işlemlerinde adaylara yeteri kadar bilgilendirmenin yapılmadığı düşünülmektedir.

2015-2018 yıllarında ön lisans ve lisans programlarında kontenjanların sürekli değiştiği görülmektedir. Genel anlamda fakültelerde yeni programlar açıldığı düşünülürse kontenjanların artması beklenirken ciddi oranda azalmalar bulunmaktadır. Öğrenci kontenjanları YÖK tarafından belirlenmektedir. 2015 yılında toplamda açıköğretim ön lisans kontenjanı 140 bin iken 2016 yılında YÖK tarafından 114 bin olarak belirlenmiştir. 2015 yılında ilk yerleştirme işlemlerinde açıköğretim lisans programları toplam kontenjanı 67 bin iken 2016 yılında 55 bine çekilmiştir. 2015-2016 yılları içerisinde 38 bin kontenjan azaltılmıştır. YÖK tarafından açıköğretim kontenjanlarının kademeli olarak azaltıldığı görülmektedir. Ancak karar verici olarak kontenjan düşürülmesinde YÖK tarafından yapılmış bir açıklamaya ulaşılammıştır. Kontenjan düşürülmesine gerekçe bir durum var ise bunun tüm kamuoyu ve paydaşlar ile paylaşılmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Ön lisans tercihlerinde 2016 yılında bir düşüş söz konusudur. DGS sınavında yapılan değişikliklerin tercihleri etkilediği düşünülmektedir. Ayrıca 2016 yılında alınan, meslek liselerinden belirli kontenjanlar dahilinde sınavsız açıköğretim ön lisans programlarına geçişin iptal edilme kararı, 2017 yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Ancak sınavsız geçişin iptal edilme kararının 2017 ön lisans tercihlerini olumsuz etkilediği söylenemez. Bu dönemde ön lisans ilk yerleştirmede boş kontenjan oranı %7'de kalmıştır.

Verilerin analizi sonucu ortaya çıkan grafiklere ve tablolara bakıldığında 2017 yılından itibaren sayısal anlamda önemli durumlar ortaya çıkmıştır. 2017 açıköğretim için oldukça sıkıntılı bir yıl olmuştur. Yükseköğretime geçişte uygulanan merkezi sınav sistemine dair değişikliklerden açıköğretim fakültesi adaylarının büyük bir bölümünün habersiz olduğu düşünülmektedir. Bu durum üç üniversite için genel bir problem olarak görülmektedir. Bu anlamda yüzbinlerce adayı etkileyecek sınav sistemi değişiklikleri ile ilgili ÖSYM, YÖK ve üniversitelerin bilgilendirme yapması gerekmektedir. Üniversitelerin sosyal medya hesaplarında ve web sayfalarında duyuruların bulunması bilgilendirme sorununu çözmemiştir. Bu tür sorunların hızlı çözümü için aday işlemleri servisinden tüm adaylara kısa mesaj ile bilgi verilmeli ve tercih yapacaklar yönlendirilmelidir.

Açıköğretim fakültelerini tercih edecek adaylar için 2015-2018 yılları içerisinde kontenjanların azaltılması, puan türüne göre yerleştirme, sınavsız geçişlerin kaldırılması gibi birçok durum oluşmuştur. Tüm bu uygulamaların yükseköğretime geçiş ile ilgili hukuksal dayanakları olabilir. Kararların alınma sürecinde YÖK, ÖSYM ve paydaş üniversitelerin ortaklaşa çalışıp çalışmadığı bilinmemektedir. Ancak tüm bu değişikliklerden adayların tercih işlemlerinde olumsuz etkilendiği görülmektedir. Bu nedenle kitlesel sonuçları olan değişiklikler hakkında adayların çok öncesinden detaylı bilgilendirilmesi gerekmektedir. Tercih işlemlerindeki boş kalan kontenjanlara rağmen açıköğretim yeni öğrenci sayılarındaki yükselişin sınavsız kayıt türü olan ikinci üniversite olduğu düşünülmektedir. İkinci üniversite kayıt türünün detaylı incelenmesi farklı bir araştırmanın konusudur. Araştırmada yükseköğretim düzeyinde yalnızca açıköğretim yoluyla eğitim-öğretim veren fakülteler incelenmiştir. Benzer durumların yüz yüze programlara etkisinin de farklı çalışmalarda incelenmesi önerilmektedir.

Kaynaklar / References

- Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi. (2018). *Nasıl öğrenci olabilirim?* 12 Mart 2018 tarihinde <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/nasil-ogrenci-olabilirim> adresinden erişildi.
- Atatürk Üniversitesi. (2018). *Açıköğretim fakültesi programlar*. 12 Mart 2018 tarihinde <https://www.ataaof.edu.tr/> adresinden erişildi.
- Aydın, C. H. (2011). *Açık ve uzaktan öğrenme: Öğrenci adaylarının bakış açısı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *AUAd*, 3(2), 85–124.
- Caladine, R. (2008). *Enhancing E-Learning with Media-Rich Content and Interactions*. IGI Global. doi:10.4018/978-1-59904-732-4
- Daniel, J. S. (1998). *Mega-universities and knowledge media : technology strategies for higher education*. Kogan Page.
- Gökdağ, D. (1990). AÖF’ün açıklık sınırları. *Kurgu Dergisi*, (7), 493–503.
- Gündoğan, B., Eby, G. ve Yüzer, T. V. (2013). *Uzaktan eğitimde ekolojik bir yaklaşım: Sürdürülebilir uzaktan bilgisayar mühendisliği eğitimi ekosistemi önerisi*. Ankara: Kültür Ajans.
- Holmberg, B. (2008). *The evolution, principles and practices of distance education*. Oldenburg: BIS-Verlag der.
- İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. (2018). *Başvuru koşulları*. 12 Mart 2018 tarihinde <http://auzef.istanbul.edu.tr/basvuru-kosullari/> adresinden erişildi.
- Kaya, Z. ve Odabaşı, F. (1996). Türkiye’de uzaktan eğitimin gelişimi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 29–41.
- Keegan, D. (1996). *Foundations of distance education* (3. bs.). Routledge.
- McMillan, J. H. (2004). *Educational research: Fundamentals for the consumer*. Pearson
- Moore, M. G. ve Kearsley, G. (2012). *Distance education : a systems view of online learning*. Wadsworth Cengage Learning.
- ÖSYM. (2018a). ÖSYM Aday İşlemleri Sistemi - 2018 Yükseköğretim Kurumları Sınavı. 12 Mart 2018 tarihinde <https://ais.osym.gov.tr/> adresinden erişildi.
- ÖSYM. (2018b). ÖSYS: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi. 31 Ekim 2018 tarihinde <https://www.osym.gov.tr/TR,9306/osys-anasayfa.html> adresinden erişildi.
- ÖSYM. (2018c). 2018-YKS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler. 31 Ekim 2018 tarihinde <https://www.osym.gov.tr/TR,15288/2018-yks-yerlestirme-sonuclarina-iliskin-sayisal-bilgiler.html> adresinden erişildi.
- Taylor, J. C. (2001). Fifth generation distance education. *Instructional Science and Technology*, 4(4), 1–14. <https://eprints.usq.edu.au/136/> adresinden erişildi.
- Uzaktan Öğretim Sözlüğü. (2018). Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğrenme Sözlüğü. 30 Ekim 2018 tarihinde <http://auosozluk.anadolu.edu.tr/index.php> adresinden erişildi.
- Yin, R. K. (2013). *Case Study Research : Design and Methods (Applied Social Research Methods)* (Fifth edit.). SAGE Publications.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Basım). Ankara: Seçkin.
- YÖK. (2018a). Tarihçe - Yükseköğretim Kurulu. 30 Ekim 2018 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/web/guest/tarihce> adresinden erişildi.
- YÖK. (2018b). Lisans Tamamlama/Dikey Geçiş - Yükseköğretim Kurulu. 12 Mart 2018 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/web/guest/lisans-tamamlama/dikey-gecis> adresinden erişildi.
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. (2019). 2018-2019 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları. 5 Temmuz 2019 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Yüzer, T. V. (2013). Uzaktan öğrenmede etkileşimlilik. Ortaya çıkışı, kullanılan teknolojiler ve

bilgi akışı. Ankara: Kültür Ajans.

Yazar

Doç.Dr. Muhammet Recep OKUR, Çalışma Alanları: Açık ve uzaktan öğrenme, e-öğrenme, uzaktan öğretim teknolojileri, uzaktan öğretim tasarım ve yönetimi

İletişim

Doç.Dr. Muhammet Recep OKUR, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uzaktan Öğretim Bölümü Yunus Emre Kampüsü 26470, Eskişehir, Türkiye

e-posta: mrokur@gmail.com

Summary

Purpose and Significance. The necessity for the candidates to take the exam for entrance to higher education conducted by the ÖSYM (Student Selection and Placement Center), which is generally recognized to have education in the Turkish system of higher education. A similar situation is valid for both face-to-face and open education. The candidates who will graduate or graduated at least from high school or an equivalent school need to take the Higher Education Institutions Exam (HEIE) executed by the Student Selection and Placement Center in order to gain the right for new enrollment according to the ÖSYM (ÖSYM, 2018a). However, different applications are practiced about the examination system over the years. Changes are observed such as the application of score type in respect to programs, increase or decrease in the quotas, single-session or double-session examination.

How the changes in the central examination applications practiced for transition to higher education affect the quota and placement rates of the open education faculties constitutes the subject of the research. The number of the students having higher education, the number of the students having open education, the number of the students who were placed in the programs at the level of associate and bachelor's degrees, quotas and the change in the vacant quotas were researched in the related years. Anadolu University, Atatürk University and Istanbul University, which have open education faculties, form the scope of the research. This research aims at revealing the numerical change of the students in the open education system according to the central placement examination. The numerical change of the students of the Open Education Faculty enrolled in the higher education system between 2015 and 2018 was examined in the context of the central placement examination.

The distribution of the numbers of the open education students in three universities between 2015 and 2018 and their rates in the Turkish system of higher education were also discussed in the research. Quotas and placement rates were analyzed statistically by years.

Depending on this general purpose determined, the answers to the following questions are searched:

1. What are the numbers of the students in Open Education Faculties and their rates in higher education as of the 1.2018 academic year?
2. What are the quotas of Open Education Faculties and the numbers of the students who were placed between 2.2015 and 2018?
3. How did the numbers of the students in Open Education Faculties changed between the years of 3.2015 and 2018?

Methodology. This research was designed as a case study to thoroughly examine how the numbers of the students in open education implementations, which constitute a significant part of the Turkish system of higher education, had changed by years. According to McMillan (2004), case study is an in-depth analysis of one or more events, programs, social groups, communities, individuals or other limited systems. This research has an integrative single-case pattern (Type 1), which is one of Yin's (2013, p.49-56) case study patterns. According to Yıldırım and Şimşek (2008, p. 290), integrative single-case patterns are used in the verification or refutation of a well-formulated theory, in the extreme, contradictory or unique circumstances

that generally don't fit the general standards and in the cases which no one has ever studied or accessed. Open education is a unique structure with its distinctive features that need to be examined in terms of the number of students.

In this study, the case is to examine the open education faculties of the three universities which provide open education in the higher education system. In this sense, the document analysis from the qualitative research methods was used to examine the change in the numbers of the students in related universities.

In order to see the change in the numbers of the students, the data in the Higher Education Information Management System of the Council of Higher Education (YÖK) were utilized. The 2014-2015 academic year was taken as reference in order to see the change in recent years and to avoid possible statistical errors in the numbers of the students in previous years. In the research, the changes in the numbers of the students were handled on the basis of associate and bachelor's degrees.

The data until 2018 were used in the research because the statistics regarding the total numbers of the students in 2018-2019 academic year hadn't been published in the Higher Education Information Management System. The findings obtained from the analysis of the data were presented through tables and graphics. The findings related to the numbers of the students, the numbers of the occupied/vacant quotas, percentages and distributions by years were explained according to the research questions.

Results. The total number of the students from the formal and open education faculties, who are enrolled in the higher education system for associate and bachelor's degrees in Turkey, is 7.010.598 as of 2018. There are 3.593.336 students in the open education faculty enrolled in the higher education system. As of 2018, the total number of the students in the open education faculty comprises 51.26% of the Turkish system of higher education.

Between 2015 and 2018, approximately 500 thousand new students enrolled in open education faculties every year. In 2015, the vacant quota for associate degree was 25%. The rate of vacant quota in undergraduate programs especially in the additional placement increased up to 69% in total. It can be stated in light of these numerical data that candidates did not select the undergraduate programs during the procedures of additional placement.

Unlike 2015, a quota of 41 thousand (36%) remained vacant in the first placement procedures for associate degree in 2016. Candidate students could continue with their undergraduate education in the undergraduate programs of open education faculties without any quota and examination after graduating from the open education system with an associate degree. However, this practice was abolished in 2016. Students who graduated from associate degree programs and wanted to continue their undergraduate education had to take the VTE (Vertical Transfer Examination). It can be said that one of the reasons behind the vacancy of the quotas during the first placement procedures for associate degree was this decision made on the VTE.

In 2016, all the quotas were occupied at high rates during the first placement procedures for bachelor's degree, as shown in Table 3. In 2017, only 16 thousand candidates could be placed in the quota of 68 thousand allocated for the first placement for bachelor's degree. A serious gap is observed between the quotas and the candidates placed. According to the analysis information in Table 4, it is seen that the quotas are vacant by up to 80% in the first placement procedures in

2017 and vacant by 76% in total. This rate can be interpreted in such a way that students didn't or couldn't select undergraduate programs during the first placement procedures.

While the quota of undergraduate programs was 68 thousand in 2017, it was dropped to 51 thousand in 2018. When the first placement results in Table 5 are reviewed, it is seen that half of the quotas (52%) of the undergraduate programs are vacant.

Discussion and Conclusion. When the central placement procedures carried out by the SSPC were examined, it was determined that the occupancy rate of associate degree programs was higher than that of bachelor's degree programs between 2015 and 2018. During the first placement procedures, the candidates chose associate degree programs at a high rate. Similar cases were also observed during the additional placement process. Candidates select the associate programs of the open education faculties more than undergraduate programs during the first placement procedures.

It is thought that the undergraduate programs are not selected especially during the additional placement procedures. Every year, the rate of the vacant quotas was high between 2015 and 2018. It can be assumed that the candidates were not informed adequately during the additional placement procedures.

It is seen that the quotas of associate degree and undergraduate programs changed constantly in 2015-2018. In general, if it is considered that new programs are opened in faculties, there are decreases at a significant level while the quotas are expected to increase.

A decrease is observed in associate degree selections in 2016. It is thought that the changes made in VTE affect selections. In addition, the decision taken in 2016 to cancel the transfer to open education associate programs without examination within the certain quotas from vocational high schools was put into effect as of 2017. However, it cannot be stated that the decision to cancel the transfer without examination negatively affected 2017 associate degree selections. In this period, the rate of vacant quota was 7% in the first placement for associate degree.

When the graphs and tables obtained as a result of the analysis of the data are examined, important issues have emerged numerically since 2017. 2017 was a very difficult year for open education. It is considered that the majority of the open education faculty candidates are unaware of the changes regarding the examination system executed in university entrance. This situation is seen as a general problem for three universities. In this sense, ÖSYM, YÖK and universities need to provide information regarding examination system changes that can affect hundreds of thousands of candidates. The announcements on the webpages or social media accounts of universities have not solved the information problem. For quick solution of such problems, information should be given to all candidates with short message from the candidate operations service and those who will make selection should be directed.

The reduction of the quotas within 2015-2018 for the candidates, who will select open education faculties, resulted in many situations such as the placement by score and removal of transfers without examination. All these practices may have legal provisions related to transition to higher education. It is not known whether YÖK, ÖSYM and stakeholder universities work together in the decision-making process. However, it is seen that all these changes have negative effects on the selections of candidates. Therefore, candidates need to be informed in detail about the

changes which have mass outcomes. It is thought that the increase in the number of the new students in open education despite the vacant quotas in the selection procedures results from the option of second university, which is a type of enrolment without examination. The detailed examination of the type of enrolment in the second university is the subject of a different research.